

ГОДИНА VII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 16.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свака о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 п. месечно. — Претплатате се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту иримо да разашље овај лист.

СТАРИ ГЛУМАЦ.

(Наставак.)

Заман сам је молио и преклињао, да се окапе глумљења. Одговарала ми је својим успесима, и венцима, а умиривала ме пољупцима. Готово сам и сам мислио, да се варам. Можда се варам, што сам близу ње на позорници. Можда ће ми њена игра издалека изгледати лепша, јер су и грубо најмазане декорације издалека лепше, него из близа.

Једног вечера одем међу гледаоце, да се о томе осведочим. Ипсам могао дочекати ни свршетак представе, изјурио сам на поље. Сад сам је видио пред собом у свој наготи, ту сујетну намигушу, ту комедијашницу! Одело јој, говор, кретање, све је било удешено, да се допадне — као жена. Мало је она пазила на суделаче, него се осмехивала и очима разговарала са мушкарцима у партеру, а окренула се ложама, кад је говорила најстраснија места из своје улоге. Можда није ни знала, шта приказује, можда и није то била њена улога, што је говорила.

Од највног, безазленог девојчета, што је требала да представља, начинила је жену намигушу, која износи своје дражи на пазар, — приказивала је можда саму себе. О, срамоте!

Многи су већ били увидили њену погрешну игру, па су је почели звиждати, али је већина ипак остала заслепљена, те је ударила у бурно пљескање. П она је тада још с већим ионосом наставила своју неприродну, погрешну игру.

Хтео сам да је код куће дочекам, те сам отишао у њен стан, па сам се онако уморан посадио на дивап. О мала, бела собице, о књиге, мирисно цвеће, па ви таке завесе, и ти бела постељо, реците ми тајне корнилијине, причајте ми шта ради, шта мисли, шта ли спева? Уздисао сам, па сам мотрио на све стране по себи. Све сам преметао преко руку, свуд сам загледао, претворао сам књиге и хаљине, преврнуо сам свако

парче по ормановима. Нисам пашао ничег, што би ми поткрепљивало сумњу.

„Проклета лажи!“ — викнем у своме гњеву. Та познавао сам ту свако парченце, сваку трачицу. Од љутине, узбуђености, а и стида ударише ми сузе, те се бацам на њену постељу.

У соби је била велика тишине. Само су се завесе мицале, ројте на њима ледујале су амо и тамо, а лампа на столу светлуџала је од тихог поветарца. На моје сузне очи спустито се мек санак, што ублажује тугу, а уморну душу обузео ми је сав чар њеног невестинског стана. Облик сујетне, кокетне комедијашице истопио ми се пред очима. Чинило ми се, да ми невини, дивна Корнилија лебди пред-а-мином у ваздуху. Чинило ми се као да сам заручник, на очекујем своју невесту. Расплетена коса њезина просу ми се се по челу, на ланитима својим осетих мирисав дах, а на прсима таласаше ми се меке груди. Душа ми се топила од уздаха и миља. Пробудно сам се у вељој радости.

Кад сам отворио очи, осетио сам корнилијину руку у мојој коси; а њен пољуб на моме челу.

„О, за што си зборила тада, за што си ми показивала твоје венце? За што ипси остала оно дивотино, невино девојче, како сам га себи замисљао? За што ме вазда сећаш на то, да си глумица, која је данас залудила целу публику? За што ипси ћутала, па ме тако загрлила, те бих бар још за мало веровао у тебе?“

Скочио сам раздражено, па сам јој венце зганио ногама.

„Ти си сујетна жена, намигуша, комедијашница! Ти волиш бурно пљескање, али не волиш уметност! Ти и не знаш шта је љубав, ти само чезнеш за уживањем. О слаба девојко, свирепа жено, ти ћеш упропастити себе, а и мене!“ (Настава се)

СВЕТКОВИНА СВЕТОГА САВЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ У БЕОГРАДУ.

„Српске новине“ доносе овај јако занимљиви и лепо написани чланак из вештог пера М. П. ЈП.:

„Да вам приповедим како смо ми прославили светога Саву. Ни једна од наших народних светковина није тако постала општом и ухватила дубока корена као светосавска светковина. А она није баш тако давнашиња: слабо ћете о њој наћи помена у четвртој десетини овога века, а од тада је свечано, чини ми се први пут у Сегедину, прославише онамошни честити српски свештеници: Стаматовић и Димитрије Поповић. Одмах за тим прихватише је веће српске општине, а родољубиви српски листови чињаху све, да се уведе џо свима местима. И она је уведена свуда. Нема данас српског места, где је мајања школица, а да у њој не виси иконица просветитељева и да се у њој не слави наш Неманићу Саво.“

А за што ли Саву тако радо светкују свуд, по свима странама нашега народа? На тако просто питање још је лакши одговор: Он је, поред осталих својих великих дела за народ, сетио се и малене деце, подмлатка српскога. Он је дакле љубио и помагао децу, а деца, као што знамо, највише воле онога, који се њих сећа, који их милује. И кад деца нарасту, воле своје пријатеље из детињства. И младом и нејаком српству казивано је у школама како их је Сава љубио и колико се за њих паштио, а кад ти Срчићи изађоше испод школских кровова, прнуже у живот као нови соколови и посташе Срби, оцеви и стараоци нових српских нараштаја, онда они однеше у све крајеве, у вароши и села, у улице и сокачиће, у шалатице и колибице, однесоше дакле у цео народ љубав према просветитељу. И ето тако, просто и јасно, уђе он у сва срца, што српски куџају, и слави се свуда, где се није утулила велика српска мисао, где нема заблуделих одметника од свега својега и од Бога.

И не само Сава, — тако је постао народни човек, човек трајнога спомена сваки, који је, поред других брига, радио све што је могао и за децу и за подмладак. У деце не ћеш купити популарности, стећи поштовања никаквим добро-прорачуњем и можда лукаво заснованим виговима: ако их љубиш, љубиће те; ако их поштујеш, поштоваће те, љубав за љубав, поштовање за поштовање. А ко се једном њима додвори,

тога им шале не ишчуна из срдаца и кад већ велики људи и оцеви постану. За то, ко жели бити чувен и милован у своме народу, нека му почише пре свега љубити и потпомагати подмладак. Али нека љуби чисто и истинито, јер кад та љубав није била искрена, деца, кад порасту, сазнаће то, и тешко томе претворнику. Радимо и живимо за децу, сећајмо их се вазда, и љубимо их, па ће нам народ бити напредан, па ће нам деца бити честита и ми у њима, па ће нам дужи и трајнији спомен остати. Ми ћемо бити низови хладних и немих гробова, али ћемо живети у честитом потомству, ако оно буде имало доказе наше свагдашње и неуморне рђаве за њихово благо, за њихову срећу на земљи.

Можда ни једне године није свети Сава прослављен у нашој престоници с таким живим учешћем, таким светковањем, као што се, на радост, ове године догодило. Светковање се није ограничило само на скун у великој школи и једној од школа основних, него је распредељено по свима крајевима варошким.“

После описа те светосавске светковине по школама, долази писац на светковину у позоришту, о којој ово пише:

„Али вам још једно писам рекао. То сам чувао, да вам кажем на послетку, као посластицу, драги моји читаоци. А знаете ли шта је то још једно? То је нешто, што је тако пријатно и лепо, да бих волео да сте то очима видели, него да вам ја сад описујем овим мојим нешокорним пером. Али мало је њих ово могло видети, па за то ћу ја покушати, да вам оиштем. Дакле то нешто јесте: представа у народном позоришту, која је давана на дан пред св. Саву само за децу основних школа. Око 2 са хата по подне дође високоочштovана публика са својим наставницима. Било их је преко 1.900 стотина. Таку милу и слатку публику лије никад видело народно позориште, а богже ни ми. Лепо ти се наше мале госпођиће и господићи скамиодери начичкаше у партеру, по балконима и по ложама. У партеру зуји и бруји као у кошници, а балкони тренују и таласају се као цветне лехе са жарким цветовима и несталним шареним лентијорима, а свака ложа, са 10—12 својих гостију, изгледала је као велик родан грозд. Како је ди-

вно било видети оно мноштво лепих главица, са јним слатким невиним лишицама и крупним, живим и радознаним очицама. Гледају лево, десно и преда се, изненађена диве се новом невиђеном

свету, а кад се откривише, посташе нестрпљива, и жубор растијаше све јачи и јачи: у једаред поче падати град у сред зиме — заори се пљескање њихових малених ручица.

(Сршић се.)

Ј И С Т И Ч И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„избирачица“. Шаљива игра у 3 чина с иевањем, од Косте Трифковића.) Приказана у четвртак 18. јан. о. г.

Било је већ крајње време, да се на позорницу нашу изнесе гдекоја глума рано преминулог К. Трифковића. Ако и „Избирачица“ не спада међу најбоља дела Трифковића, онет смо је радосно поздравили, јер је оригинално. У овој сезони, у којој нам прете поиздавом француски производи, беше нам глума од српска песника још једаред тако мила, тим више, што јој је предмет из српског грађанској живота. Трифковић је ту оштром иронијом на видело изнео не само лош правца у начину живоњавања нашег: издавати се за што више, него што смо запета, него и доследност тога начина: трајаво васпитање сопствене деце. Џ. у Соколовићу и Тимићу, са женама им заједно, имамо прототипе наших варошана и полуварошана, којима су „околности“ и „обичаји“ прерасли преко интелигенције; продукт таква начина и мора бити размажена ленојка, Малчика, и карикатура друштвена, Тошица.

Приказана беше та шаљива игра веома добро. На прво место зорамо сионемнути „избирачицу“ Малчику, коју је нам гђа Ленка Хадићева заиста тако вешто, с таком оданошћу и сигурношћу приказала, да с наше стране имамо да прибележимо само лепога о њеном приказу. У сваком моменту, било то као маза или као девојка, која влада ситуацијом, било то у нагласку или кретању, гђа Л. Хадићева беше на свом месту. Публика је и признала рад њезин, те је и аплаудовала, признајући тим, да њојзи припада најма тога исчера.

У оште, признати морамо, да је „Избирачица“ врло окоје и прецизно испала — видио се на глумицама, да као Срби радо приказују српску глуму.

(„Црчак у мравињаку“. Шаљива игра у 1. чину, француски написали Легуве и Лабиш, превесо Бранко М. Јовановић.) Приказана у четвртак 18. јануара о. г.

Сваке недеље по иона глума, то је, као што нам изгледа, девиза управе позоришта нашег. И врло је добро, што је тако. Уз старије, опробане глуме, које су већ прешле критички укус публике и себи завојшиле стално место у репертоару нашем, треба и по гдекоји нов зачин, да освежи и прави и каквоју укуса нашег. Таква је иона глума „Црчак у мравињаку“, која је за собом оставила врло разноврстан утисак на публику. Гдекојима се дојала, гдекојима, који су навикили па оптрије зачине, боме не. Већина као да очекиваше још једну радњу, па ма и најмању Главна мана у тој новој глуми та је, што нема никаква заплета, што у себи нема ни тренутка, који би на живце наше јаче узливисао, те нам решење никантнијим учинио; спореднија, бар у очима многих, што Винељ не каже „руко-

ништевно“, да љуби Хаирјету и да ће је узети за жену. Тај је тренутак изведен на веома пешаки начин, али опет доста јасно, да се сазнати може, да ће од њих бити пар људи. А то беше са свим доста. До душе и оквир, у ком се креће предмет, врло је мален; у једном кратком чину не да се извести бог зна шта, тим мање, што се особе, које раде, упознају тек, што им рад на позорници није наставак пређашњег рада, већ што се ту одмах и почине. С тога ће се „Црчак у мравињаку“ опет одржати у репертоару нашем, не толико рад своје сопствене вредности, већ услед еминентне приказе глумца наших.

Улоге у тој глуми беху у рукама г. Ружића (Винељ), г. Рајковића (Шамроа), г. Ј. Поповићеве (жене му) и г. М. Рајковићке (Хаирјета).

К. Р.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Београду.) „Српске новине“ пишу: Наша је публика говорила увек позоришној управи: добавите још коју изврсну снагу, па ћемо долазити у позориште. С почетком ове сезоне управа је то учинила, па сад је пушта кућа готово сваке представе. Тај велики долазак, истински, не може се приписати само новим члановима. Повраћено редовно стање и жеља, да се људи ретресују за претриљене неповољности, много томе доприносе. Али иако кад је више чланова, чешће се игра, јачи је репертоар, има промене у представљачима, има више изврсних чланова, а и целина је представе од неког доба боља и савршеностија (ради многих проба и поука) тако, да цело друштво па очиглед радио напредује, на чему се највише има захвалити редитељу г. Томи Јовановићу, који је не само одлична снага у представљању, већ и у режији.

Месечна претплата износи 75 до 80 дуката. Осим тога позориште је заслужило у новембру 442, а у децембру 500 дуката. То је велики доходак преко сваког очекивања. На тај начин управа је у стању да подржава уважено друштво, да подмирује веће трошкове, да отплаћује дугоне из ратних година, да набавља и спрема за напредак. Тако на пример намерава да да за ускре „Путовање око света за 80 дана“ од Жил-Верна, са до сад неизвиђеном опремом у Београду.

С концијем овога месеца исплатиће позориште све своје дугове. Ни један завод није био за време рата у тако критичном положају, као овај, а ни један се није тако бразо искобељао!

Публика је одржала реч. Она је показала да има смила за уметност и патриотизам. Код оваке публике може се и вредно је радити на развојку и усавршењу тога завода!

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

16. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 11.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 23. ЈАНУАРА 1879.

УЖИЧМО.

Шаљива игра у 5 чинова, од Густава Мозера, с немачког превео А. М.

ОСОВЕ:

Лебрехт Шлегл, трговачки саветник	С. Рајковић.
Каролина, жена му	Д. Ружићка.
Тереза, ћели им	М. Рајковићка.
Рајнхард Шлегл, професор	Зорић.
Павлина, жена му	Ј. Поповићева.
Хедвига, ћели им	Л. Хаџићева.
Ланге	Јовановић.
Хаз, племић	Марковић.
Бруно Бернит, лечник	Лукић.
Алберт Рихтер	Ружић.
Бернхарди, књиговођа код Лебрехта	Ђирић.
Шенеман, фактотум професора Шлегла	Добриновић.
Август, слуга код Лебрехта	Поповић.
Балдерка	Б. Хаџићева.

Збива се у великој вароши у данашње време.

У петак 26. јануара први пут: „Последња воља“. Шаљива игра у 3 чина, писао
Коста Ристић.

Умољавају се поштовани претплатници, да би први део своје претплате изволели исплатити у трговини браће М. Поповића.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 са хата после подне, а увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.